ИБРАНИМ КӨЈАЧЛЫ

БАЊАР ӘӨСРӘТИ

Ниссимиз дүнјанын дордина шөрик,
Дозду һаҗ үзүнә,
Дозду собримиз.
Үзүн јол јүрүјүн јанда,
Бәһар һәсрәтинә апарыҗлыг бизә.

Сәфилер јоллара севинч дә, гәм дә,
Көлән нисиллара изимиз галыр.
Күнүн сү үзүнә,
су истәјинә
Јашанан јүмрүмүз, сөзүмүз галыр.

Севон гәдәмиздә инам ишығы,
Гатылды сахланчА көрәјмиз дә.
Көлән нисиллара бир не'мәт кими
Севкини јашатды, үрәјимиздә.

Бәһар һәсрәтинә јол јүрүјүрүк,
Көрүр дүнјамызын һәгигәт өзү.
Бизи кечирсә дә өз сынағындан,
Кедир чиничимиздә дүнјанын өзү.

ЈАЛАН

Өзүн дә өзүндән кизлин галмысан,
Сөврулду мәнлијин сөнән јелләри?
Нијә кизлидирсән өзүнү биздән?
Нијә көрүнмүрсән олдуғун кими?

Ғәрзә дамарынын гырмыз јохса,
Сахталыг көз вуруб гандан кәлирсә,-
Рүһун да инчимәз дашы бөдәниндә
Көзүнүн өнүндә бири өлүрсә.

Бир сөзә күчәлә әчаллар сөһәр,
Бир сөздән тез дүшүр гаралан кечә,
Сусурсан дәнишмәг јери галанда,
Сусмаг мәгамында дил-дил өтүрсән.

Өлү гәбрдә бахтсыз гоншунун,
Сонин һагдан гачан үрәјин гаҗар.
Сана өлә кәлир бир талеһсизин
Голундан јапышсан дүнјә дағылар.

Нијә һәнгитин јалана дөнүр?
Нијә мәһәббәтин јаға енир?
Бир хәјлин дөстәји фикрин, дүшүнчән
Јаландан бәрг вуран палтар көјнәр.

Өзүнү мәләјә дөндәрсән дә сән,
Талејин гарадлар очар һисиндән.
Өзүнү пејгамбар билсән дә, бил ки,
Чыхмысан бу елин төрәсиндән.

Бу торпаг сәнindir,
Бу торпаг манım,-
Ону сөвмәлијик чанымыз гәдәр.
Бәс нијә чанымы бела севирсән?
Бәс нијә торпағы сатыбсан һәдәр?

Һа гәдәр јығсан да вар-дөвләт, гызыл,
Гуртара билмәзсән јенә өлүмдән.
Јашаја-јашаја јохсан бәлкә дә,
Бәлкә өзү өмрү јашајысан сан.

Бу нә өмүр ијди јашадын, кәтдин,
Өзүн дә јалансан,
Рүһун да јалан.
Инана билмирәм бир кишинин өлүүн
Сона "атә" дејиб јеринә галан.

Алдатдын өзүнү,
ев-ешијини,
Јалантәк наһагсан,
наһагсан, наһаг.
Валлаһ инсан кими јашајаммадын,
Валлаһ ит өмрүнү бела јашамаг.

БУ ЕЛ ҮЧҮН

Бу гәриб күндүзүн,
гәриб әхшамын
Өлләри гојнунда галары мәнәм.
Бу фәгләр дүнјанын,
фәгләр заманын
Јарпаглак саралыб галары мәнәм.

Јетмәз гуларлара гәлбимин аһы,
Һагдан кәлибдими көлән күчаһы?!
Мүгәддәс Танрынын,
Улу Аллаһын
Әгәр зорбәсинә аланы мәнәм.

Өлүчдө-бичидә нечә башдыјым,
Олуб-олмаҗа мәнәк дашыдым.
Уча зирвәләрдә уча гашыдым,
Инди дәрәләрдә талан олмушам.

Дүнјанын һәрдәфә,
Бу күнүм һарда?
Сызыјдым өчимдә,
гөлбимдә јара.
Мәнкум үрәкләрдә,
дар гыјылырада
Өбәди јүрд-јүрә саланы мәнәм.

Сөкүлмәк истәдим көјдә дан кими,
Көрәкли сөмәдым бир шаман кими.
Бәдбәхт истәјим,
јазыг сәвкими
Бу јурда төнбәтин бәләни мәнәм.

Кәлир гулағыма көјләрдән бир сәс,
Ким јујачар, көрән,
Күнаһымы бәс?
Анатөк, Күнәштөк өзиз, мүгәддәс
Бу јурд, бу ел үчүн өлани мәнәм.

ТӨНГАЛ

Сәһәр өзү...
Көзәләринин јаддашында
Өтән чағын, олан күнүн
Хатиралы әг күндүзү -
Көврәк-көврәк дүрмәјә чөкир
Бағда бағбан.
Ағачындан, будағындан
Инсанлартәк
Вахтсыз гопан, вахтсыз дүшән
Јарпаглары топалајыб тонгал чатыр.
Сонра гоча әгәр-әгәр
Сөјләнәрәк дүрмәјинин дөстәјинә
Јаваш-јаваш түстүләнән,
Алов ланан од бахыр.
Бо бахдығча гоча санбр
О тонгалда өз јаныр,
Күнү јаныр.
Түстү галмыр, елә бил ки,
Ағачларын боғазына
Бир сөмаји шорф доланыр;
Ушагларса гова-гова бир-бириниә
Удур, бир вахт
Дөнүб ширин, нурлу, јајы
Хатирәјә чевриләчәк
О тонгалын хәзәл өтрини.

УШАГ ЈУРНАЛЫНЫН "БӨЈҮК" БАЈРАМЫ

Ушаглары севимли журналы "Көјрәчин"ин 40 јашы тамам олду. Гыјыс илдир ки, "Көјрәчин" журналы өз ганадларында ушаглара шә'р, нәғыл, һекаје сөвғалы дашыјыр. Ушагларын мә'нәвијјәтинә, дүнјакөрүшүнә, характер вә психолоҗијасынын формалашмасына, бөјүк вә габилијјатинә инкишаф етмәсинә, исте'дадынын үзә чыхмасына биләваситә јардым едир.

"Көјрәчин" гыјыс илләр ушаг әдәбијјатынысын, бәдиә рәсм сәнәтимизин салнамәсидир. Әнкин ән'әнәләр, Јусиф Әмизадә, Нүсејн Аббасәдә, Халидә һасилова, ејнилә јазыларда дүнјасыны дәрјадан Тофиг Мәмјуд журналын баш редактору кими сәмәрали фәалијјәт көстәрирләр. Журналын ремәрләрдә танынмыш јазычылар, шаирләр, рәссамлар ишләјирләр. "Көјрәчин"ин гыјыс илләрин нөмрәләрини әмәкдашлардан никмәт Зијанын, Хәлил Рәзанын, Бәрам Һәсәнованын, Ејнәддин Өбүлфәз Нүсејнинин, Вагиф Ибраһимин, Јусиф Нүсејновун, Рәшид Фәмировун, Рафиг Мәндијевин вә башгаларынын әсәрләри бәзәјиб. Елә бир көрәкли јазычы, шаир, рәссам тапмаг чәтиндир ки, "Көјрәчин"дә өз әсәрләрини чап етдирмәмиш олсун.

Бу күнләрдә "Көјрәчин" журналынын һәјатында әламәтдар һадисәләр олмушдур. Журнал Азәрбајҹан Көнчләр Иттифагы вә әли мәчлисинин гәрары илә илин ән јахшы ушаг вә көнчләр мәтбуаты е'лан едилмишдуҗ. Бејнәлхалг Мәркәзинин "Азәрбајҹан дүнјасы" гәләмәрсәнда анчаҗ бәдии сөрки журналын мәркәзи јубилеј тәдбирләринә олмушдур. Сөркини Бејнәлхалг Әлагәләр Мәркәзинин президенти, јазычысы Нүсејн Аббасәдә, журналын баш редактору, шаир Рафиг Јусифоғлу "Көјрәчин" журналынын 40 иллик тарихиндән сөз ачмыш, халг јазычысы Нүсејн Аббасәдә, халг рәссамы Јусиф Әсәријев, әмәкдар рәссам Арифә Нүсејнова журналын нашри илә бағлы хатирәләрини сөјләмишләр.

Азәрбајҹан Журналист һәмкарлар Иттифагынын сәдри, јазычы Оттә Саламәдә өз јашды вәтән өвладларынын һүмаинсиз вә милли дәјәрләрә мәнәфәт рүһунда торбијә едилмәсиндә хидмәтләринә көрә "Көјрәчин" журналына јүнәнилмишдүр "Вәтән" фахри дипломуну журналын баш редакторуна тәгдим етмишдир.

Халг рәссамы Микаил Абдуллајев, Азәрбајҹан Јазычылар Иттифагынын сәдри Агачан Өһмәдов, Ирәт Республикасынын әлчәмисәдри сафири, доктор Мәнди ал-Таи вә башгаларын "Көјрәчин" журналынын әмәкдашларына тәбрик етмиш, онлара јени-јени јарадычылыг угурлары арзуламишлар.

"КӨЈӘРЧИНИМ, АҒ ГУШУМ"

"Көјрәчин" 1998-чи ил 1-чи сајлы журналын 40 иллијинә һәср етмишдир. Рәнкарәнк шәкилләрлә бәзәнмиш журналын үз габағы балача бәдәнләрин "Көјрәчин"-40 тәбрики илә ачылыр. Елә илк сәһифәдә "Бу ел үчүн" тәбрик — елә Президентимин журналын јубилеји илә үст-үстә јешан 75-иллик јубилеји мүнасибәтилә јарадычы коллективин һәјәр Әлијев чанабларын тәбрики вә "Һәјдар бәй" әл'ә верилир.

"Көјрәчин"ин баш редактору Рафиг Јусифоғлунун "Чи, ејі мәним "Көјрәчин"им јашысы журналын кечдији јол нәзәр салыр. Р.Јусифоғлунун сөзләринә Н.Мирмәммәдинин бәстәләјдији "Көјрәчин"им мәнимсин да јубилеј ијнанылдыр.

"Көјрәчиним, ағ гушум, Кәл гоша учаг, гушум!" — Ә.Чәмилин мәшһур "Көјрәчин" шә'ри журналын 1958-чи илә илк сајындан "Көјрәчиним, көјрәчин. Кәкилим вардыр чин-чин" — дағда бир, А.Шаигин "Көјрәчин" шә'ри 1960-чы илә 2-чи сајындан; М.Рәһимин "Ај көјрәчиним" шә'ри исә 1958-чи илин 2-чи сајындан журналын 40 иллијинә тәбрик едир: "Көјрәчинин севимли, Көјрәчинин дүмдәфәр. Көјрәчинин фәрәһлә, һәлә чох учаҗаҗ!".

Тәбрик сајрасына даһа сонра професорлар Низами Худијевин, Зәһид Гаралојев, журнал јаранандан бәрәдә чалышан Тофиг Ханымын урәк сөзләри, мәшһур ушаг журналы "Мүрзәлиҗа"нын телеграмы давам етдирир. Журналын кечдији јол ретроспектив бахыш өз Т.Мәһмудин, Х.Зијанын, М.Кәримин, М.Асланын, М.Нәмазын, Ә.Өлөгјулунун, В.Ибраһимин шә'ләрин, Н.Кәнчәли, Һәбибә, Н.Сүлејманов, Т.Ағајевдән мәнаитәр һекајәләр, Набеләр Әнвар Гарајев, Мәтанәт Мусајев, Илгар Мәндијевин рәсмләрин илә тамсил олмуҗ.

"Лојтифлар", "Чинаслы шә'рләр", "Ушаг суаллары", "Көјрәчин" журналынын јубилеј нөмрәсини алмаг үчүн чыртдана јол көстәрир. Бәрәмә өвгатына көкәлмиш јубилеј сајы белә чох шан ушаг әдәбијјатынын јубилеји олмуҗ.

Чәмил ајмасынын нарантачыларынын ајмасы пилләләри ашағы енәнидә Күлназ дүрүб архасына бахды. Јенә рәшинә әдәбиләрдә кәз году. Күлназ чыхандан сонра да о, кәзин бурахмаг истәмәди. Тез күчә бәлә нуна кечи. Адамларын арасы илә јеринә ог лунун сәндиләрмәдан шух јеришинә тамаҗ хајин олдуғдан сонра ичәри кечди.

Дуз ијримин ил гәбаг да о, Чәмилин белчә јола саланды. Ачнаг о заман Чәмил мәктәбә охуруду. Үчүнҗ синфи битмиб дөрдүнҗ синфә кечмишди. Күлназ өрнин өлүмүндән сонра Чәмил сарыдан даһа чох нихаранчылыг чәкирди. Мәктәбдән өз бир аз кеч кәлдә уранын ичини јејирди. "Аллаһ, сан өзүн гор ону. Варым, јохум, умидим токчо одур" — сөзләри дилиндән дүшмәзди. Бәлкә Чәмил анасынын бу нарااһат, өзәбли гајғысы илә бејнијуб, боја-баша чатды. Ајни мәктәбә, мүәллимләрә дахил олду. Ананын гајғылары јенә дә өксилмәди. Өксинә көнлә гајғылары үстүнә төзәләри галанды. О истәмәзди ки, атасы бәјләр олу јар-јолдашынын јанында хәчәл олсун, јетимлијин әчәсыны дадсын. Бунә кәрә дәридән-габығдан чыхыр, гишын сазаһындә боғазындан кәсәр, өглуну мәнкәм көрә ндәрди. Һәтта, јахшы јадындадыр, ајдынлыг кулу гаслтчу Чәмил илк дәфә бојнуна таҳанда, өзүнү сахлаја билмәјиб, көјәрәмишди да. Дәриндән нәфәс алыб демишди: "Каш атан бу күнүнү көрәјди, јазыг кишин чох нихаран кетди бу дүнјадан."

Күлназ балкон гапысыны өртүб, јенә јенә отага кечмишди ки, гапынын зәнки басылды. Көлән гапыбир гоншусу олан Зулејха ачаҗ дағы. Өлмәдә ичи долу иси әәнбәл тәнтирә-тәнтә дурмуҗуду. Ај гапыдры ки, үрәји агзына кәлсин.

— Нә олуб, ај арвад, дүнјанын әхыры дөјмә ha. Бу гадар шәјләр јиллаларын ичинә гаҗдыҗ?

— Ела гаҗдым да. Нәләјим, күндә базарын јолунда дүшүб галмагданса, бирдофлик өлүдим.

Бину дејиб, кичик ај чантасында евинин әчарларыны ахтармаға башлады.

— Көлсәнә ичәри.

— Даһа нә көлим. Көрдүм ки, балконда дуруҗмуш, дедим, кәфинин бир хәбәр алым. Дејәсан кими исә көләјиндән?

— Јох, Зулејха, һеч кими көзләмирдим. Чимили јола салыдым.

Зулејха үзүнә төкүлмүш чал сачларыны бир ајы илә јығыб күлмүҗдү.

— Дејәсан ушаглығы һәлә дә јадындан чыхмајыб?

— Јох, Зулејха, ела дејил. Ајағы тамам саланда да, фикир вериәм, көрүм, јеринәнда әхсамлар кі...

— Индичә онунла расткашлыг, машаллаһ јаман гыјры кими јерләрдин.

— Аллаһ әзәмәдәнә ешитсин, Зулејха. Ачнаг нечә олса, кәнә ана үрәјиндир, никаран галырам.

— Күлназ, сон да даһа ај еләмә. Бирчо о галыб ки, јанына салыб, ишә дә апарасан, — дејә һыгтына-һыгтына чантасыны чох гурдалајыб, әхтарды, ачарларыны тапды.

— Һә, мән кетдим.

Агыр зәнбилләрини галдырыб, мәнзилинә тәрәф кетди. Зулејха арадандыгдан сонра Күлназ өзүнүндә онун дәлинчә кәлә ләнди: "Дејир да. Даһа хәбәри јохду ки, Чимил мүһәндис оланда, сонра јарадандыг хәстәлиндә дүшәндә мән нәләр чәкмишәм. Бину бир мәнә дөлмәдим, бир дә кәдә олан о аллаһ. Ондан мәктуб көлмәјәндә кедиб о дүнјаны көрүб, көлидрим".

Чәмил анасынын вәфиг оғлу идә. Өскәрлијә чағырылмаса да өзү көнүлү мүһәрибәјә иштиракчы. Гарабаға кедәндә онун 27 јашы варды. Анасы өчүнсә о һәдә до ушаг ды. Чәмил јарадылмыҗ, хәстәлиндә дүшүнҗә анасы күнүн елә сааты олмазды ки, өлләрини гаҗдырыб, алтында јавармамыш олсун. "Худа-вәндә ајдан, сан өзүн рәһм өлә, өвладым сағ-сәламәт хәстәлиндә чыхыб, евинә гајыдысын. Әдә өләмишәм..."

Күлназ дөгрудан да дә өлә мишди. Бу һеч ону ајдо, токчо өзүнә мә'лум идә, өзүнүндә ону бир сөрр кими јашадыды.

Будур, Чәмил артыг сағалмыш, әввәлкі јеринә мүһәндис ишләјирди. Күлназ исә јенә һәр күн ачлаҗа шүкүр еләјирди ки, һәкимләр өлүнүн гәлби парчаланмыш ағыр сүнгүјләрини ела битишдирмишдиләр ајағынын әдәд алмасы гәнәјә билинмирди. Бу, анадан өтрү өмрүнүн ән бөјүк хошбәхтлији иди.

Илин Чәмил сарыдан даһа јенә бир нихарачылыг галмамышды. Инди ону нарااһат едән елә јох, ону нечә јеринә јетирмәси идә. "Аллаһ мәним јаварышларымы гәбул еләјиди. Мән да онун јанында јүзүндә галмамалыјам." — дејә фикирләширди. Чох кәтүр-гој еләјиб. Һәр шеји өлчүб-биләјиб. Бела гәрара кәлди ки, башына чадрасыны салыб, көнә пал-палтарына, ајаг башласын. Ачнаг бунун үчүн мүнасиб бир вахт сечмали иди. Бә өтмәли иди ки, о Чәмилин өдә олмадығы вахтлара дүшсүн.

Бу фикир әкиз күнләрдә она о гәдәр озаб вериб, үзүрдү ки, арвад јемәјинәдә ајаг гаҗ мышды. Буну башга бир күмсәнә дә ача биламәзди. Өз сирриндә, өз үрәјиндә дә галмалыдыр.

Чәмил дә анасынын нарااһатлығынынын